



## ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΝΙΡΒΑΝΑ

**Α**λλος ένας χρόνος έφτασε στο τέλος του. Καί μᾶς ἄφησε στά ἴδια γνωστά χάλια πού δέν θά τά περιγράψω, γιατί εἶναι γνωστά σέ ὅλους. Κι ἔτσι, ἐτοιμάσαμε κι ἐμεῖς τή γιορτή μας γιά δευτέρη φορά διαδικτυακά. Νά, πού ἔχει καί τά καλά της ἡ τεχνολογία. Μπορεῖ νά μιλούσαμε μόνοι μας μπροστά σέ μιά κάμερα, ἀλλά τουλάχιστον ὑπερβήκαμε τόν περιορισμό τοῦ χώρου -καί τοῦ χρόνου- καί ἐπικοινωνήσαμε μέ ἀνθρώπους σέ ὅλο τόν κόσμο καί, ὅποιος δέν πρόλαβε νά δεῖ τή γιορτή μας, μπορεῖ καί τώρα καί ὅποτε θέλει νά τήν παρακολουθήσει στό You Tube, στό κανάλι τῶν «ἐκδόσεων **ΥΠΑΚΟΗ**».

“Ὅπως κάθε χρόνο, ἔτσι καί φέτος, ἡ χαρά τῆς γιορτῆς μας ἦταν μεγάλη. Γιατί, θυμηθήκαμε πώς, ὅσο κι ἂν ἡ ζωὴ στόν κόσμο αὐτόν δυσκολεύει μέρα μέ τή μέρα, ὅσο κι ἂν οἱ ἄνθρωποι ἀπομακρύνονται περισσότερο ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον, ὅσο κι ἂν ἡ φιλαυτία καί ἡ ἀναληθία αἰχμαλωτίζουν τόν καθένα μας μέσα στά δεσμά τῆς φυλακῆς τῆς μοναξιᾶς του καί, κάθε χρόνο, τέτοια ἐποχή, τό σκοτάδι φαντάζει ὀλοένα πιο βαθύ καί πιο ἀπαρακλήτο, μέσα σέ αὐτήν τήν ὥρα τῆς πιο βαθειᾶς ἀπελπισίας, ἔρχεται ἡ μεγαλύτερη παρηγοριά, ἡ μεγαλύτερη χαρά, ἡ ἀπερίγραπτη εὐφροσύνη: ἡ Γέννηση τοῦ Θεοῦ πού ἔγινε Ἄνθρωπος. Δύο χιλιάδες χρόνια τώρα, καί ἀκόμα δέν ὑπῆρξε καί δέν ὑπάρχει καί δέν θά ὑπάρξει πιο παρήγορο, πιο χαρμόσυνο γεγονός ἀπό αὐτό. Δύο χιλιάδες χρόνια καί κανένας πόλεμος, καμμία ἀνθρώπινη κακία, καμμία ἀνθρώπινη ἀγριότητα δέν θάμπωσε αὐτήν τήν ἀγαλλίαση. Κάθε χρόνο, ὅσο δύσκολος, ὅσο χάλια κι ἂν ἦταν, τελειώνει πάντα μέ τή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

Κι εἶναι αὐτό ἕνα γεγονός πολύ προσωπικό, γιά ὅλους μας, γιατί ὁ καθένας μας, ἔτσι ἀκριβῶς θά τελειώσει καί τόν κύκλο τῶν δικῶν του ἐποχῶν: τήν ἀνοιξή του, τήν ἀνθισμένη νεότητά του, θά ἀκολουθήσει τό καλοκαίρι τῆς ὀριμότητος καί τῆς καρποφορίας, τό ὅποιο θά ἀκολουθήσει τό χρυσό φθινόπωρο τῆς συγκομιδῆς. Κι ὅταν ἔρθει ὁ χειμῶνας κι ἡ ἐργασία τελειώνει κι ἡ νύχτα ἔρχεται, τότε ὁ ἄνθρωπος στολίζει τόν ἑαυτό του καί τό “σπίτι” τῆς ψυχῆς του γιά νά συναντήσῃ τόν Θεό του, πού ἔγινε γιά χάρη του Ἄνθρωπος.

Ἔτσι κι ἐμεῖς, ἡ μικρή μας ὁμάδα, θελήσαμε καί φέτος νά μοιραστοῦμε ὅλοι μας τή χαρά τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ καί νά σᾶς εὐχηθοῦμε Καλά Χριστούγεννα. Ὅχι καλές γιορτές, ὅπως θέλει ὁ κόσμος, ὄχι ἐποχια-

κές εὐχές. Τί νά γιορτάσεις ἄν βγάλεις τό Θεό ἀπό τή ζωή μας; Τό χάλι μας; Διώχνεις τήν ἐλπίδα καί γιορτάζεις τήν ἀπελπισία σου;

Γι' αὐτό ἡ φετινή μας γιορτή ἦταν ἀφιερωμένη στήν παλιά καλή ἐποχή, τήν ἐποχή τῆς παραδοσιακῆς Ἑλληνικῆς οἰκογένειας, μέ ὅλα τά προτερήματα καί τά μειονεκτήματα πού εἶχε. Σάν ἐκπρόσωπο τοῦ ἤθους αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, διαλέξαμε τόν συγγραφέα Παῦλο Νιρβάνα, γιά νά ἀφιερῶσουμε αὐτή τή γιορτή στό ἔργο του.

Παῦλος Νιρβάνας ἦταν τό συγγραφικό ψευδώνυμο τοῦ στρατιωτικοῦ γιατροῦ Πέτρου Ἀποστολίδη, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στήν Μαριανούπολη τῆς Ρωσίας, τό 1866. Ὁ πατέρας του ἦταν ἀπό τή Σκόπελο ἀλλά, τό 1871 ἡ οἰκογένεια μετακόμισε στόν Πειραιᾶ. Ἔτσι, ὁ συγγραφέας, ὁ ὁποῖος μεγάλωσε μέ Ρωσίδα νταντά καί εἶχε Ρῶσο ἀνάδοχο, ἔλεγε πάντα ὅτι εἶχε τρεῖς πατρίδες: τή Σκόπελο, τή Ρωσία καί τόν Πειραιᾶ.

Ἡ πρώτη του μόρφωση, τοῦ Δημοτικοῦ καί τῆς Γαλλικῆς γλώσσας, ἔγινε μέ οἰκοδιδασκάλους, στό σπίτι, μέχρι τό 1875, ὅταν σέ ἡλικία ἐννέα ἐτῶν, ἔδωσε ἐξετάσεις καί μπῆκε στό Σχολαρχεῖο Πειραιῶς, ἀπό τό ὁποῖο ἀπεφοίτησε τόν Ἰούλιο τοῦ 1878 καί, τόν Σεπτέμβριο, γράφτηκε στήν Α' Γυμνασίου.

Τό ταλέντο του φάνηκε πολύ νωρίς καί, σέ ἡλικία 13 ἐτῶν ἔκανε τίς πρῶτες του δημοσιεύσεις στήν “Ἐφημερίδα τῶν νέων” τοῦ Καλαποθάκη, ἐνῶ 15 χρόνων, τό 1881, δημοσιεύτηκε τό πρῶτο του ποίημα στόν “Ἐσπερο” τῆς Λειψίας.

Τό 1888 πῆρε τό πτυχίο τῆς Ἱατρικῆς μέ “λίαν καλῶς”, τό 1890 πῆρε τήν ἄδεια ἐξασκίσεως ἐπαγγέλματος καί διορίστηκε πολιτικός ἱατρός στό Πολεμικό Ναυτικό. Ἀπό ἐκεῖ, ἀποστρατεύθηκε τό 1920.

Στίς 26 Ἰανουαρίου τοῦ 1928 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καί δέχθηκε ἀπό τόν Ἐλευθέριο Βενιζέλο τήν ὄντως ἐντυπωσιακή συγχαρητήρια ἐπιστολή, στήν ὁποία τοῦ γράφει:

“Φίλε κύριε Νιρβάνα, σᾶς σφίγγω τό χέρι καί συγχαίρω τήν Ἀκαδημίαν διά τήν ἐκλογήν σας ὡς μέλους αὐτῆς.”

Στίς 27 Σεπτεμβρίου τοῦ 1937, ἐνῶ βρισκόταν στά γραφεῖα τῆς «Ἐστίας», ἔπαθε τήν πρώτη καρδιακή προσβολή, γιά νά φύγει ἀπό τή ζωή τόν ἐπόμενο Νοέμβριο, στίς 29 τοῦ μηνός, στό νοσοκομεῖο «Εὐαγγελισμός», ἀπό βρογχοπνευμονία. Ἡ κηδεῖα του ἔγινε στό Α' Νεκροταφεῖο Πειραιῶς, δημοσία δαπάνη.

Ἡ ἐποχή του ἦταν ἡ χρυσοῦ ἐποχή τῆς Ἑλληνικῆς διάνοησης καί τῆς Ἑλληνικῆς εὐγένειας, ἡ ἐποχή τοῦ Παλαμᾶ καί τοῦ Παπαδιαμάντη καί τοῦ Μωραϊτίδη καί τοῦ Μαβίλη καί τοῦ Γρυπάρη καί πολλῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι, δυστυχῶς, ξεχάστηκαν μαζί μέ τό ἤθος καί τήν εὐγένειά τους.

Καί τό ἔργο τοῦ Παύλου Νιρβάνα ἔχει ἐν πολλοῖς ξεχαστεῖ καί θά

είχε χαθεί, αν δέν συγκέντρωνε ο **Γεώργιος Βαλέτας** τά «**Άπαντά**» του σέ πέντε τόμους, τό 1967. Καί, μάλιστα, ἐργάστηκε σέ αυτό τό κοπιαστικό ἔργο, χωρίς τήν παραμικρή πανεπιστημιακή βοήθεια, ὅπως γράφει χαρακτηριστικά στόν πρόλογο τῆς ἔκδοσης, τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1967: «**Εργάζομαι μόνος μου, χωρίς βοηθούς, χωρίς μέσα, χωρίς συμπαράσταση, ἀλλά καί χωρίς κατανόηση, γι' αυτό καί ἡ παραμικρότερη συνδρομή μέ γεμίζει ἀπό εὐγνωμοσύνη**».

Καί συμπληρώνει: «**Οἱ μεταγενέστεροι θά συμπληρώσουν τό ἔργο μου μέ περισσότερες δυνατότητες καί εὐκολίες, κάτω ἀπό προσφορώτερες συνθήκες**».

Δυστυχῶς, ἔκανε λάθος. Ὅχι μόνο δέν συμπλήρωσε κανείς τό ἔργο του, ἀλλά οἱ μεταγενέστεροι, λησμόνησαν σχεδόν τελείως τόν Παῦλο Νιρβάνα καί τήν προσφορά του στά Ἑλληνικά Γράμματα.

Ἀπό αὐτή τήν ἔκδοση τῶν Ἄπάντων του, διαλέξαμε κι ἐμεῖς τήν μικρή ἀνθολογία πού σᾶς παρουσιάσαμε. Τήν πρώτη μέρα, ἀκούσαμε στήν ἀρχή ἀποσπάσματα ἀπό κάποιες **προσωπικές του σκέψεις**, στά ὁποῖα ἐκφράζει μέ ἀμεσότητα -ἴσως καί κάποια μελαγχολία- τόν τρόπο πού βλέπει τόν κόσμο καί τήν τέχνη του. **Διασκεδάσαμε** μέ τήν ἀναγκαστική εἰσοδό του...στήν παρανομία, λόγω ἑνός αὐστηροῦ καί...γραφικοῦ καθηγητῆ, **μᾶς ἔδωσε μαθήματα εὐθύτητας καί εἰλικρίνειας**, τόν ἀκούσαμε **νά σαρκάζει μέ εὐγένεια καί χιοῦμορ τούς συναδέλφους του, πού ὑπόσχονται θαυματουργικές θεραπείες στούς ταλαίπωρους ἀνθρώπους**, διαβάσαμε μιά εὐφυέστατη **ἐπιστολή του** πρὸς τόν... **ἔφηβο τῶν Ἀντικυθέρων**, πού μόλις τότε εἶχε ἀνασυρθεῖ ἀπό τόν ἡρεμο ὕπνο του στήν ἀγκαλιά τῆς θάλασσας τῶν Ἀντικυθέρων καί, τέλος, **πήραμε μαθήματα εἰλικρίνειας καί φιλίας**.

Τῆ δεύτερη μέρα, γνωρίσαμε ἕναν μοντέρνο καλλιτέχνη-κουρέα, πού δέν ἀνεχόταν τήν παραμικρή ἀνάμειξη στήν καλλιτεχνική του ἔμπνευση, οὔτε κᾶν ἀπό τό κεφάλι τό ὁποῖο τήν ὑπέμενε, ἕναν γραφικό ἐρασιτέχνη ἀρχαιολόγο μέ ἔμφυτη σοφία καί περισσότερες γνώσεις ἀπό ὅλους μαζί τούς σπουδαίους καί πολυμαθεῖς συναδέλφους του, ἕναν εὐφυέστατο κρεοπώλη μέ ἱπποτισμό καί καλή καρδιά, μιά ὑπηρέτρια μέ... τόσο ἀλάνθαστη κακή κρίση καί κακό γοῦστο, ὥστε νά χρησιμεύει σάν πυξίδα στόν κύριό της, **σπουδάσαμε τήν ἰδεολογία τῆς χυδαιότητας** καί εἶδαμε πῶς ξεκίνησε **τό κύμα τοῦ νεοπλουτισμοῦ καί τῆς ἔλλειψης ἀνατροφῆς** πού μᾶς πνίγει σήμερα.

Τήν τρίτη μέρα μάθαμε **πῶς γιορτάστηκαν τά ἑκατόχρονα τῆς Ἀθήνας καί παρηγορηθήκαμε γιατί τά ἔθνικά χάλια μας, ἔχουν... παρελθόν** (θά ἤθελα τόσο πολύ νά μπορῶ νά πληροφορησω τόν συγγραφέα ὅτι ἡ Ἀθήνα, ἀλλά σχεδόν ἑκατό χρόνια μετά, περιμένει ἀκόμα τόν ἱστορικό της), πῆ-

ραμε μαθήματα ήθους του πώς να γράφουμε και πώς να διαβάζουμε, γνωρίσαμε τους πρωτοπόρους των... graffiti, έναν σοφό δάσκαλο που ονόμαζε τον εαυτό του κύριο Άσοφο, αναρωτηθήκαμε για το πώς και ποιός μπορεί να ασκεί κριτική και πώς, ένας ταλαίπωρος συγγραφέας είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίσει την προκατάληψη και τη μεροληψία, με χιούμορ.

Την τέταρτη μέρα άκουσαμε τα επιχειρήματα του κου Άσοφου, που σέβεται πολύ το ανθρώπινο σώμα για να συναινέσει στην καύση του, θαυμάσαμε τα όμορφα και περήφανα άλογα και τα συγκρίναμε με τις άσχημες και ρυπαρές μηχανές (εμείς, δυστυχώς, ξέρουμε ότι οί μηχανές νίκησαν), θαυμάσαμε επίσης τα δάση μας και άκουσαμε πώς πρέπει να τα προσέχουμε και να τα φυλάμε σαν θησαυρό (συμβουλές που ούτε ακολουθήσαμε, ούτε ακολουθούμε και, μάλλον δεν θα ακολουθήσουμε και στο μέλλον), είδαμε την πόλη στο σκοτάδι, ένα σπουργιτάκι, που γνώρισε και την κακία αλλά και την αγάπη των ανθρώπων και παρακολούθησαμε την καταστροφική κακία του σαρακιού, αλλά και το χαρούμενο χτίσιμο μιας ευτυχισμένης χελιδονοφωλιάς.

Την προπαραμονή των Χριστουγέννων, μάθαμε την ήρωική ιστορία μιας ταλαίπωρης γαλοπούλας μέ... προορισμό, θαυμάσαμε τα πρώτα βήματα της ξενομανίας μέσα από τη συμπαθέστατη αλλά σνόμπ κοσμοπολίτισσα θεία Άσπασία, παρακολούθησαμε ένα παιδάκι να συνειδητοποιεί τη φρίκη του πολέμου μέσα από τα παιχνίδια του, είδαμε το θάνατο και την ανάσταση μιας κούκλας, άκουσαμε τα δώρα να ...διαλέγουν παιδιά και χαρήκαμε παρακολουθώντας έναν μοναχικό ηλικιωμένο κύριο, να βρίσκει μιά αναπάντεχη ...οικογένεια!

Και, την παραμονή, πληροφορηθήκαμε πώς ο συγγραφέας έκανε Χριστούγεννα με τους ...φυτοφάγους (προτού γίνουν...vegan) πώς σιγά σιγά τα παραδοσιακά Χριστούγεννα άλλαξαν, πώς ένα παιδί πήρε δώρο ένα μπαλόνι και ένα άλλο μιά φορεσιά και, πώς, μιά καινούρια κούκλα έμαθε τό...μέλλον της ενώ, τέλος, πληροφορηθήκαμε ότι ακόμα κι ένα φλουρί πίτας, μπορεί κάλλιστα να ζησει μιά παράξενη περιπέτεια.

Για εμάς, όμως τό πιο σημαντικό κείμενο από όλα -γι' αυτό τό κρατήσαμε και τελευταίο- ήταν η περιγραφή μιας συνάντησης του συγγραφέα με τον Άλέξανδρο Μωραϊτίδη, γραμμένη ένα μήνα μετά τό θάνατο του τελευταίου. Επειδή, οποιαδήποτε περιγραφή θά άδικήσει αυτό τό συγκλονιστικό κείμενο, σάς τό παραθέτουμε αυτούσιο:

### **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ**

(Ο Μοναχός Άνδρόνικος)

Ο μοναχός Άνδρόνικος, που "άνεπαύθη εν Κυρίω", τον περασμένο μήνα, σ' ένα μοναστήρι της Σκιάθου, δεν είναι άλλος παρά ο διηγηματογράφος και άκαδημαϊκός Άλέξανδρος Μωραϊτίδης. Πρίν ντυθει τό "άγγελικόν

οχήμα”, ὑπῆρξεν ἀναχωρητής μέσα στήν πολυθόρυβη πρωτεύουσα. Σ’ ἓνα ἀπόμερο δρομαλάκι τῶν Ἀθηνῶν, τό μοναχικό του δωμάτιο ἦτανε κελλιῖ μοναστηριοῦ, πού στήν πόρτα του ἔσβην’ εὐλαβητικά τό κῦμα τῆς ἐγκόσμιας ζωῆς. Κι ἐκεῖ μέσα, τριγυρισμένος ἀπό ἱερές εἰκόνες, κάτω ἀπό τό φῶς τῆς ἀκοίμητης καντήλας, πού φώτιζε τά χλωμά πρόσωπα τῶν οἰσίων καί τῶν μαρτύρων καί πού φάνταζε στήν ψυχή του σάν ἓνας ἥλιος πνευματικῶν οὐρανῶν, ὁ μέγας Χριστιανός, ἀποτραβηγμένος ἀπό τή ζωή πού βούιζε τριγύρω του, ἐψέλλιζε τίς προσευχές του καί, νέος ὑμνωδός τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, συνέθετε, σέ βυζαντινά μέλη, τά νέα τροπάρια τῶν ἡρώων τῆς πίστεως.

Ἡ μεταβολή ἦτο ἐντελῶς ἐξωτερική. Στό βάθος τῆς ψυχῆς του τίποτε δέν εἶχε ἀλλάξει. Κάτω ἀπό τό λαϊκό ἔνδυμα τοῦ καθηγητοῦ, τοῦ διηγηματογράφου καί τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, ζοῦσε πάντα ὁ ἀσκητής. Κάτω ἀπό τόν Ἀλέξανδρο Μωραϊτίδη, ὁ Μοναχός Ἀνδρόνικος.

Ἦμουν παιδί, ὅταν τόν πρωτογνώρισα, καί ἦταν ὄριμος ἄνδρας, μέ ὠραία, κατάμαυρη γενειάδα. Μιά ἡμέρα, τόν ἀπάντησα σ’ ἓνα καφενεῖο τῆς προκυμαίας τοῦ Πειραιῶς. Τά μάτια του καρφωμένα, νοσταλγικά, στό πανόραμα τοῦ λιμανιοῦ μέ τά δεμένα καράβια καί τ’ ἀπλωμένα πανιά, στό ἀπόβροχο τοῦ μακρινοῦ ἐκείνου δειλινοῦ. Ὁ νοῦς του ταξίδευε -πού ἄλλοῦ;- πρὸς τά «ρόδινα ἀκρογιάλια» τοῦ ἀγαπημένου νησιοῦ, τοῦ νησιοῦ τοῦ Παπαδιαμάντη καί τοῦ δικοῦ του. Τόν πλησίασα δειλά, ὅπως πλησιάζει κανεῖς ἓναν ἄνθρωπο πού προσεύχεται. Σήκωσε τό κεφάλι του καί μέ ἐκοίταξε, μέ τό γλυκό χαμόγελο, πού φώτιζε πάντα τό πρόσωπό του, ἓνα χαμόγελο, πού ἔδινε θάρρος καί γεννοῦσε τήν ἐμπιστοσύνη, τό χαμόγελο, πού διατήρησε σέ ὅλη του τή ζωή, ἐξιδανικευμένο, τώρα στά τελευταῖα του χρόνια, σάν ἀπό κάποιο ἀντιφέγγισμα παραδεισιακοῦ φωτός.

—Καλῶς το τό πατριωτάκι... μοῦ εἶπε μέ ἀγάπη.

Ὁ Σκιαθίτης δέ λησμονοῦσε, πὼς ἡ Σκόπελος, ἡ πατρίδα μου, ἦτανε ἡ καταγάλανη ἀδερφοῦλα τῆς Σκιάθου.

Καί πὼς μέ τό καλό στόν τόπο μας, κυρ Ἀλέξανδρε; τοῦ εἶπα.

—Κατεβαίνω πότε-πότε, μοῦ ἀποκρίθηκε, ὅταν ἔρχεται κανένα Σκιαθίτικο καράβι, καί βλέπω τούς πατριῶτες. Ἀφοῦ δέν μπορούμε νά πᾶμε, βλέπεις, ἐμεῖς στό νησί, ἔρχεται τό νησί σ’ ἐμᾶς....

Ἦταν ἀκόμα τότε καθηγητής Γυμνασίου, ἔμενε ὑποχρεωτικά στήν Ἀθήνα καί τό εἶχε παρηγοριά νά ἐπισκέπτεται τά Σκιαθίτικα καράβια, ὅταν ἔφταναν στόν Πειραιᾶ. Πατῶντας τήν κουβέρτα τῶν καραβιῶν τῆς πατρίδος του, εἶχε τήν ἐντύπωση, πὼς πατεῖ τά ἀγαπημένα χῶματα. Ἔτσι “τοῦ βορριά τά κύματα”, πού ἔγιναν ἀργότερα ὁ τίτλος μιᾶς σειρᾶς θαλασσινῶν του σελίδων, τοῦ φέρνουν πάντα “χαίρετίσματα” ἀπ’ τό νοσταλγημένο του νησί.

Σέ λίγο, ἀλλάζοντας τόνο, σά νά ξαναγύριζε στήν πραγματικότητα

ἀπό ἓνα φανταστικό ταξίδι, μοῦ εἶπε κατευχαριστημένος:

—Μπράβο! Ἐδῶ στόν Πειραιᾶ παρατηρῶ, ὅτι ἔχουν μεγάλη τάξη. Μακάρι νά τά εἶχαμε καί στήν Ἀθήνα...

—Σέ τί πράμα, κύριε Ἀλέξανδρε; τόν ρώτησα.

Μοῦ ἔδωσε μιά ἀπάντηση, πού οὔτε τήν περίμενα, οὔτε μπορούσα νά τή φαντασθῶ, τότε, νεαρός ἄπιστος ἐγώ, ἀπό τό στόμα ἑνός μορφωμένου ἀνθρώπου, ἑνός καθηγητοῦ Γυμνασίου καί ἑνός συγγραφέως, πού θαύμαζα. Μιά ἀπάντηση, πού τώρα τήν καταλαβαίνω σέ ὅλο της τό βάθος:

—Παρατηρῶ, μοῦ εἶπε τότε, ὅτι ἐδῶ στόν Πειραιᾶ ὅλες οἱ καμπάνες τοῦ Ἑσπερινοῦ σημαίνουνε μαζί, τήν ἴδια ὥρα. Ὅχι, ὅπως στήν Ἀθήνα, πού κάθε ἐκκλησία ἔχει τό χαβᾶ της.

Καί, σέ λιγάκι, τονίζοντας τήν ἐντύπωσή του, ξαναεἶπε σοβαρότατα:

—Μεγάλη τάξις. Μπράβο!

Ἀπλούστατα, ἐκείνη τήν ὥρα, δέ μιλοῦσε ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης. Μιλοῦσε -ἀπό τότε-ὁ Μοναχός Ἀνδρόνικος. Ἡ “κουρά” του στά ὀγδόνα χρόνια, δέν ἦτανε παρά μιά ἀπλή ἐκπλήρωση ἑνός τύπου.

Τά “εἰρηνικά, ἀνώδυνα καί ἀνεπαίσχυντα τέλη” τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἀνδρόνικου, στάθηκαν τό κορύφωμα τῆς ζωῆς καί τοῦ ἔργου τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδη.

Αὐτό τό τελευταῖο κείμενο μᾶς ἔμεινε σάν παρακαταθήκη καί σάν νοσταλγική ὑπενθύμιση μιᾶς πραγματικότητας, πού παραμερίζεται καί πνίγεται μέσα στή φασαρία τῆς καθημερινῆς μας πολυπρόσωπης ζωῆς. Παραπονιόμαστε συχνά γιά τόν κόσμο μας, γιά τό περιβάλλον μας. Δέν μᾶς διαμορφώνει ὅμως ὁ κόσμος. Ἐμεῖς τόν διαμορφώνουμε. Ἐμεῖς ἀποφασίζουμε τί κόσμος ὑπάρχει μέσα ἀπό τήν πόρτα μας, ὅταν αὐτή κλείσει τόν ἄλλον κόσμο ἔξω. Ἐμεῖς διαμορφώνουμε τί εἴμαστε “κάτω” ἀπό αὐτό πού φαίνεται στους πολλούς.

**Κάτω ἀπό τόν Ἀλέξανδρο Μωραϊτίδη ὑπῆρχε ὁ Μοναχός Ἀνδρόνικος. Κάτω ἀπό ἐμᾶς τί ὑπάρχει;**

**Γιά Σχόλια: [ninetta1blogspot.com](http://ninetta1blogspot.com)**

**Νινέττα Βολουδάκη**

